

מערך שיעור סרטון מוחזקות

מטרת השיעור :

איתור נקודות המוחזקות של התלמידים מתוך עצמם. לשם כך נעמיד בפני הכיתה כשלב ראשוני את ההגדרה ל-מהי מוחזקות. על מעביר השיעור להגיע עם "סיפור משלו", סיפור קצר שממנו ניתן לחלץ מוחזקות.

חלק א: מוחזקות

מוחזקות - מה שהאדם מגיע איתו. המורשת היושבת על חוויות, על רגשות, סיפורים, על מקום של שייכות ומפגש עם החיים עצמם. במובן הזה ניתן לבקש מהאדם לנסות לזהות בעצמו נקודות של מוחזקות, כלומר נקודות של זהות שהוא בא איתם, שמלוות אותו בחוויה שלו את המציאות.

פתיחה:

נחלק לתלמידים את מילות השיר "[והאמת](#)" של שלמה ארצי בצירוף משימת האזנה ונקרין את הקליפ לשיר הזה בביצוע המשותף של ישי ריבו ושלמה ארצי.

❓ משימת ההאזנה: (ניתן לבחור אחת מן השאלות או להניח את כולן או חלקן)

- מה השאלה או הטענה המרכזית בשיר הזה?
- מה השאיפה שבאה לידי ביטוי בשיר הזה?
- מה הנקודה שאין עליה שום ערעור לפי ישי ריבו (הקטעים שהוא שר)?
- מה הנקודה שאין עליה שום ערעור לפי שלמה ארצי (כנ"ל)?

הוסיפו לשיר משפט משלכם שמתחיל במילה: "והאמת".
נציף את הסתירות האלה ונניח את השאלות הבאות שיהדהדו, אפשר לנסות גם לנסות להעלות את השאלות מהתלמידים והתלמידות עצמן:

- אז איך מצליחים להיות, לחנך, להאמין בעולם שבו אין אמת אחרת?
- איך מצליחים להכיל אמיתות של אחרים גם אם הן מערערות על האמת שלי?

מערך שיעור

שלב א : מה היא מוחזקות?

מתחלקים לקבוצות של שלושה.

בכל קבוצה כל אחד מספר סיפור/ חוויה - שהוא מקור לכוח, גאווה או הרגשת שייכות.

לכל אחד מקשיבים. בלי לשאול שאלות אלא מכוונים להקשבה בלבד.

- הסיפור צריך להיות קצר ולא ארוך, על מנת לאפשר לכולם להתבטא.
- מסיימים סבב אחד על כל הסיפור ועוברים לסיפור הבא.

בזמן הסיפור

השניים שמאזינים - כותבים מילים, משפטים, ביטויים בולטים שהם שמעו מתוך הסיפור. חשוב! אין לכתב את כל הסיפור, אלא לחלץ מתוכו נקודות שהרגשתם שהן משמעותיות. לאחר מכן, המאזינים קוראים בקול את מה שכתבו. בשלב זה ללא תגובות.

- התלמיד המספר ישתף: מה הוא שמע מהתלמידים (המאזינים) על עצמו?
- התלמידים המאזינים יאמרו: מה הנקודה החשובה בסיפור? מה שמענו ממך על עצמך?
- המספר ישתף: מה הסיבה שבגללה הביא את הסיפור? ומתוך מה ששמעתי (מהתלמידים המאזינים) מה המוחזקות שהוא לומד על עצמו?

כל אלו מייצרים לנו נקודות של "מוחזקות".

איסוף במליאה:

- שיתוף קצר - נקודות מוחזקות אחת שכל אחד למד על עצמו. כמובן יהיה צורך לדייק את התלמידים תוך כדי השיתוף. נבקש מכל תלמיד לכתוב לעצמו את הדברים.

דוגמאות למוחזקות: החיבור למסורת, לבית אבא/ הבנה שכלית רציונאלית/ אבא/ אימא/ אחים ואחיות/, למדתי שהחג הזה משמעותי מאוד בחיי/ המצווה הספציפית הזו מהווה עוגן מיוחד בחיים שלי/ העשייה הזו מחייה אותי/ רגעי השחרור בחיים מהווים יתד/ וכו'.

מבט רפלקטיבי

- האם מציאת המוחזקות מסייעת בשיח הערכי? כיצד?
- נאסוף דוגמאות.

חלק ב': טענה וראיה

שלב א: המשגה

לאחר שחווינו דוגמאות של "מוחזקות" נניח בפני התלמידים את ההבדל שבין טענה לראייה.

טענה - הטענה איננה הוכחה. הטענה היא העולם הערכי הנובע מהמקום האישי שלי. הטענה חשופה לערעור ולהרהור אבל הכוח שלה מתבטא בלתת הקשר, להסביר ולתקף את המוחזקות עצמה.

ראייה - היא ניסיון להוכיח באמצעים שכליים או אמפיריים (ניסיוניים, מראה עיניים) את המוחזקות. יש נכון ולא נכון, אמת ושקר ולפי זה אמורים להתעצב חיי הפרט והחברה.

להלן מספר דוגמאות העוסקות בסוגיות של זהות וננסה באמצעותן לגשת לדיון בדרך רכה יותר מתוך הבנה שניתן (אולי אף רצוי?) לנהל דיון משמעותי מתוך איתור נקודת המוחזקות ביחס לסוגיה ומתן תוקף לה באמצעות "טענות" (=הצפת הערכים/אורח חיים) ולא דווקא על בסיס הוכחות (=שימוש בראיות). רצוי להציג את הסוגיות בכיתה באמצעות סיפור, סרטון, קריקטורה, תמונה, שיר.

1. אינדיבידואליזם ומחויבות הלכתית
(בחירת נתיב אישי בשמירת השבת/ גבולות בחינוך דתי/ סוגיית התפילה)
2. הגשמה עצמית ומחויבות חברתית ולאומית (שירות צבאי/לאומי: יעד ומטרה)
3. תרומה לחברה והתעשרות כלכלית (שירות המדינה והשוק פרטי: בחירת מקצוע).
4. המשכיות ומסורתיות לצד התפתחות וקידמה
(מנהג אחד או גיוון/ תפקידים במשפחה).
5. כמובן אפשר כל סוגיה אחרת שמעסיקה את התלמידים.

במקום לשאול מה אני "חושב" או מה דעתי? נבנה את העניין אחרת. נפעיל את הכלי שלנו.

מערך שיעור

שלב ב:

מהי המוחזקות שלי בסוגיה? מה אני מרגיש לנוכח הסוגיה? מה המקום שלי לנוכח הסוגיה הזו? (= מוחזקות). מה היא מעוררת בי, אילו תחושות? ומה זה אומר על היתד או העוגן שלי בחיים ביחס לסוגיה הזו. (יש תלמידים שהעוגן שלהם מתערער ביחס לסוגיה ויש כאלו שמתחזק דווקא, שהסיפור שהבאתם דווקא מחזק אותם).

שלב ג:

באיזה אופן אני יכול לתקף את המוחזקות בשפה ערכית. לשאול על אילו ערכים יושב המקום השורשי שאיתרתי בעצמי ביחס לסוגיה (=המוחזקות שלי).

שלב ד:

האם יש משהו מסל הערכים של אחרים (=טענות של אחרים) שאני יכול להתחבר אליו? להבין אותו? מהו?